

Probleem nr K.6.14 (sotsiaaltöörühm)

Metsanduse potentsiaali maapiirkondades töökohtade loomiseks ei ole efektiivselt kasutatud

LAHENDUSETTEPANEK Metsanduse 2021-2030 arengukavasse.

Metsanduse potentsiaali kasutamiseks maapiirkondades töökohtade loomisel tuleb senisest enam suunata ja toetada metsauuendus ja metsahooldustööde tegemist erametsades. Seni on erametsades tehtud metsauuendus -ja hooldustöid kordades vähem kui riigimetsas. Metsauuendus -ja hooldustöid tuleks 2028.aastaks teha 30 % (?) võrra rohkem kui perioodil 2015-2019.aastal (arutelukoht, kas selline protsent ja aastate võrdlus on mõistlik).

Hoidmaks metsandussektori töökohti maal, tagatakse, et tarned puidutööstustele ei väheneks oluliselt, mis võiks kaasa tuua mitmete puidutööstuste sulgemise ja töökohtade vähenemise.

Kolmandaks tuleb soosida ja toetada muid metsahüvesid pakkuvate ettevõtjatete (marjakorjamine, loodusvaatlused, loodusturism jne) tegevust.

Selgitus, kuidas ja mida see lahendab. Metsakasvatustööde (metsaistutus, metsauuenduse hooldus ja valgustusraie) suurem maht erametsades võimaldaks metsanduse potentsiaali töökohtade loomises efektiivsemalt kasutada. Lisaks suuremale tööhõivele paraneks metsade tootlikkus ja okaspuude osakaal ning pikemas perspektiivis paraneks puidutööstuse varustatus metsamaterjaliga. Kui riigimetsades on uuendatavate alade protsent 80-85, siis erametsades jääb see vahemikku 30-50 protsenti.

(<https://maaelu.postimees.ee/4336665/metsauuendustoost-lageraiest-ja-metsandusstatistikast>). Seega on erametsades potentsiaali metsakasvatustööde osas ca 3 korda, et saavutada RMK tase. RMK-s 2017.a istutus ca 8000ha, metsauuenduse hooldus 24000 ha ja valgustusraie 19000 ha. SMI erametsades valgustusraiet 3000 ha, metsauuenduse hooldus (andmed puuduvad), istutus (hinnang 2017 SMI lageraie 20000ha, sellest 40 % on 8000 ha, aga võiks olla RMKga võrreldes 16000) Ligikaudsel hinnangul võiks metsauuendustööd anda juurde sadadele põhitöökohaga metsatöötajale. Lisaks neid teenindavad töökohad- tööjuhid, võsasaagide hooldus, remont, toitlustus jne.

Teiseks tuleks välistada olukord, et liigselt piiravate tegurite tõttu hakkaks puiduvood metsadest oluliselt vähenema, millest tulenevalt tekiks oht maapiirkondades tegutsevate puidutööstuste tegutsemisele.

Kolmandaks peaks riik töötama välja toetusmeetmed (nii finantsilised kui muul moel soosivad), et muid metsahüvesid pakkuvad ettevõtjad (loodusturism, marjakorjamine jne) saaksid edukalt tegutseda.

Sotsiaal: K.6.7 Puudub metsamajanduse pikaajaline visioon ning metsamajanduse stsenaariume pole koostatud koos mõjude hinnanguga metsanduslikule haridusele ja tööhõivele (ettepanekus sõnastatud kokku probleemiga K.6.9)

LAHENDUSETTEPANEK Metsanduse 2021-2030 arengukavasse.

Vastavalt probleemi sõnastusele peaks MAK 2021-2030s olema sõnastatud metsamajanduse pikaajaline visioon. See peaks vastama küsimusele, miks me metsasid majandame ja mis on pikaajaline visioon. Ettepanek : „**Metsamajanduse pikaajaline visioon on tagada metsade hea tootlikkus, tulusus ja liigirikkus, metsasektori töötajaskonna ja metsaga seotud elanikkonna heaolu, stabiilsed investeeringud metsakasvatusele ning metsa võime pakkuda erinevaid metsahüvesid**”. Kuna probleem on sõnastatud ka, et metsamajanduse stsenaariume pole seni koostatud mõjude hinnanguga metsanduslikule haridusele ja tööhõivele, siis peaks arengukavasse kasvõi üldsõnaliselt kirja saama, et 2021-2030 aastatel metsanduslike otsuste vastuvõtmisel arvestatakse ka nende mõjudega. **Ettepanekuna** peaks tekstis olema nii: „**Riiklikul tasemel metsanduslike otsuste vastuvõtmisel tehakse mõjude hinnang ka metsanduslikule tööhõivele -**

ja haridusele. Otsuste vastuvõtmisel püütakse arvestada, et mõjud tööhõivele ja metsandusharidusele oleksid võimalikult soodsad.”

Selgitus mida ja kuidas see probleemi lahendab: Seni pole paljud metsanduslikud otsused arvestanud mõjudega tööhõivele või kui mõjuhinnang on tehtud, siis on neid peetud väheoluliseks. Vastavalt Euroopa sotsiaaltõrühmale, millega Eesti on ühinenud, „tunnistavad lepingupooled üheks oma esmaülesandeks ja kohustuseks võimalikult kõrge ja stabiilse tööhõive taseme saavutamise ja säilitamise, jõudmaks täieliku tööhõiveni”. Seega peaks ka metsandusvaldkonnas igasuguste otsuste vastuvõtmisel arvestama asjaoluga, kuidas mõjutatavad metsandusteemalised Riigikogu, Valitsuse või ministri otsused, seadused, määrused tööhõivet. Eesmärk peaks olema, et iga otsus mõjuks tööhõivele soodsas või vähemalt neutraalses suunas. Samuti tuleb iga otsus läbi kaaluda mõjudega metsandusharidusele. Kas ollakse valmis õppetöö koondamiseks või siis õppetöö suurenemiseks ja juba varasemalt planeerima võimalikke investeeringuid ja muid mõjusid.

Probleem nr K.6.9 (sotsiaaltõrühm) (ettepanekus sõnastatud kokku probleemiga K.6.7) Puudub riigi pikaajaline plaan majandatavate metsade, majanduspiirangutega metsade ja rangelt kaitstavate metsade osakaalu kohta.

Probleem nr K.6.11 (majanduse tõrühm) Puudub teadmine, mis ulatuses majanduspiiranguteta metsade pindala võib muutuda

LAHENDUSETTEPANEK Metsanduse 2021-2030 arengukavasse.

Majandatavate metsade, majanduspiirangutega metsade ja rangelt kaitstavate metsade osakaalu hoitakse senisel tasemel. Senise taseme võrdlusaastaks arvestatakse 2019 (2020?) aasta.

Selgitus. Suure looduskaitseväärusega majandatava metsa osadid on võimalik ka edaspidi muuta rangelt kaitstavaks, näiteks kaitsealuste lindude pesaalad, vääriselupaigad jne, kuid välditakse suurte metsaalade majandustegevuse keelamist ja piiramist. Samuti inventeeritakse juba kehtiva range kaitsega metsaladid, ning tuuakse nendest looduskaitsevääruse mõttes kõige väheväärtuslikumad majandustegevusse tagasi, kompenseerimaks uute majanduskeeluga alade pinda. Kas arvestada võrdlusaastaks 2019 või 2020. aasta, on arutelu küsimus.

Mida see lahendusettepanek lahendab ja kuidas:

1. Võimaldab pikaajaliselt planeerida metsamajanduslikke tegevusi, puiduvoogusid, looduskasutust. Rangelt kaitstaval alal on keelatud majandustegevus (puidu varumine, metsauuendustööd, loodusturismindus, kuivendustööd jne). Kui majandatava metsa osakaal on enam-vähem sama, saame ka suures plaanis paremini prognoosida raiemahtusid, metsauuendusmaterjali koguseid, metsade hooldustöid jne.
2. Rangelt kaitstava ja piiratud majandustegevusega metsamaa osakaalu kasvades väheneb metsandussektoris tööhõive. Tööd annavad metsandussektorile peamiselt puidu varumine, metsauuendus -ja hooldustööd ja puidu väärindamine. Kui väheneb maaala, kus tohib või tasub metsanduslikke töid teha, siis väheneb ka Eesti inimeste võimalus tööle.
3. Võimaldab piirata majandatavate metsade raie intensiivistumist. Tulevikus pole ette näha puidunõudluse vähenemist, pigem püütakse asendada fossiilsete kütuste algkomponendina valmistatud tooteid puidul põhinevate toodetega (näiteks joogitopsid, kotid jne). Samuti puudub Eesti riigil tahe vähendada oma tuluallikaid, millest puit mängib olulist osa. Majandatavate metsade osakaalu pideva vähenemise tõttu tuleb väiksema pinna pealt sama kogus puitu üles töötada, mis kokkuvõttes tähendab pinnaühiku kohta intensiivsemat raie -ja majandustegevust. Seeläbi ka suuremaid pingeid elanikkonnaga ja suuremaid mõjusid looduskeskkonnale.

4. Võimaldab metsa tehtavaid pikaajalisi investeeringuid paremini kaitsta. Metsaistutustööd, metsahooldustööd, kuivendustööd, teehitused, metsakaitsetööd on pikaajalised investeeringud, mis loodetakse mingil hetkel tagasi teenida. Kui metsaala muudetakse majanduskeeluga (rangelt kaitstavaks) alaks, tähendab see eelnevate investeeringute raisku laskmist.
5. Võimaldab parandada kaitstavate alade kvaliteeti. Uute kaitset vajavate alade määramisel tuleb tuua majandustegevusse tagasi samas pindalas vähese loodusväärtusega alasid. Seeläbi on surve ka looduskaitsete alade kvaliteedi kasvule.
6. Riigi ja kohaliku omavalitsuse maksutuludele mõjub majandatavate metsamaade stabiilne osakaal positiivselt. Maksutulud saavad tekkida siis, kui on lubatud majandustegevus. Kui majandustegevus on üha suureneval metsaalal keelatud, siis on ka mõju maksulaekumistele negatiivne.
7. Võimaldab vähendada vastuolu käesoleva arengukava puidukasutuse eesmärgi (12-15 milj. tm) ja rangelt kaitstavate alade eesmärgi (vähemalt 10% metsamaast) vahel. Käesoleva metsanduse arengukava 2011-2020 ühe eesmärgi kohaselt on Eestis pikaajaliselt jätkusuutlikuks eesmärgiks kasutada 12–15 milj. m³ metsamaterjali aastas. Samas arengukavas on ka kirjas, et rangelt kaitstavaid alasid peab olema vähemalt 10% ja see peab olema esinduslik. Kui majandatava metsamaa pind pidevalt väheneb, eemaldume me üha kaugemale eesmärgist saavutada 12-15milj. tm metsamaterjali aastane kasutus. Loodud on keskkonnaministeeriumi poolt rangelt kaistavate alade komisjon, kes arvestamata majanduslikke ja tööhõive aspekte metsasid majandustegevusest välja lülitab. Samas pole loodud komisjoni, mis tegeleks pikaajalise eesmärgina märgitud 12-15 milj. tm aastase puidukasutuse mahu saavutamise. Siin ongi vastuolu. Vastuolu saaks vähendada, kui hoida suures plaanis metsakategooriate osakaalud senisel tasemel.

Probleem nr K.6.6 (sotsiaaltöörühm)

Üldharidussüsteemis ei käsitleta piisavalt tarbimise keskkonnamõju teemat, metsamajandust, sellega seotud tegevusvaldkondi (jahindus, looduskaitse), looduskultuuri ning puidukasutust

LAHENDUSETTEPANEK Metsanduse 2021-2030 arengukavasse.

Koostöös haridusministeeriumiga vaadatakse üle ja täiendatakse 2022.aastaks üldharidusprogrammi metsanduse osa. Haridusprogrammi metsandusosa uuendamisse kaastakse nii metsamajandajate, metsatööstuste, jahinduse, ökoloogide kui ka kultuuri esindajad.

Selgitus mida ja kuidas see lahendab. Praeguses kooliharidussüsteemis on paljuski metsandust ja puidutööstust käsitletud seoses probleemidega, peamiselt keskkonnaprobleemidega. Näiteks: Gümnaasiumis teemad - Loodusvarade majandamine ja keskkonnaprobleemid, „ Metsamajandus ja -tööstus ning keskkonnaprobleemid“. Samas pole piisavalt rõhutatud metsa positiivset mõju majandusele, tööhõivele, puhkuseveetmisele ja puidule kui taastuvale loodusvarale. Seepärast võiks haridusprogrammi uuendamise juures olla ka erinevate huvide esindajad.

Probleem nr K.3.7 (majanduse töörühm)

Võimalik raieliimiidi sätestamise ülempiir ei paku piisavalt paindlikkust ning seetõttu võib jääda osa ressursi kasutamata

LAHENDUSETTEPANEK Metsanduse 2021-2030 arengukavasse.

Raieliimiidi ülempiiri määramisel määrata arengukavas ka raiemahu alampiir, millest allapoole langedes tekib oht metsasektori töötajaskonnale ning riigi ja kohalike eelarvete

tulubaasile. Võimalikul raieliimiidi määramisel arvestada ka tegureid nagu turuolukord, mõju tööhõivele, eraomanike soovid.

Selgitus mida see lahendab ja kuidas: Raimaht kujuneb metsanduslike regulatsioonide (raievanus, lubatav langi pindala, liitumismõõdud, muud piirangud jne), ilmastiku (näiteks. külm talv või soe talv), turuolukorra, metsaomanike soovide ja teiste tegurite koosmõjus. Kuna praeguse arengukavas esitatud probleemide nimekirjas soovitakse mitmeid metsanduslike regulatsioone karmistada, siis on võimalik, et raiemaht väheneb karmistuvate regulatsioonide ja võimalike raiealade vähenemise mõjul. Kasutatava puiduvaru vähenemisest annab märku Keskkonnaagentuuri hinnang (<https://www.eramets.ee/wp-content/uploads/2018/12/Puidutootmiseks-kasutatava-metsavaru-analu%CC%88u%CC%88s-2018.pdf>), mille kohaselt on Eesti metsadest tulevad puidu kogused pikaajalises perspektiivis vähenemas. Samas võib metsandusregulatsioonide karmistumise ja pika halva ilmastikuolukorra koosmõjus tekkida olukord, kus raiemaht väheneb alla kriitilise piiri. Allapoole kriitilise piiri minek tähendab mitmete metsandus -ja puidutööstusettevõtete raskusi ja pankrotte, mis toob kaasa inimeste töötajajätmise. Raiemahu oluline vähenemine seab lisaks metsandusettevõtetele ja töötajaskonnale ohtu ka riigi ja kohalike omavalitsuste tulubaasi. Seega oleks mõistlik arengukavas määrata ka raiemahu alampiir, millest allapoole vähenemisel peaks arengukavale viidates saama vastu võtta otsused metsanduslike regulatsioonide ajutiseks leevendamiseks, et aidata raiemaht ülespoole kriitilist piiri.

Võimalikul raieliimiidi määramisel arvestada ka tegureid nagu turuolukord, mõju tööhõivele, eraomanike soovid. Näiteks kui kehtestatakse aastane raieliimit ning juhtub olema puidu sortimentide osas ülisoodus müügiaasta, siis peaks olema võimalus erandkorras ka limiiti suurendada.

Probleem nr K.6.1 (majanduse töörühm)

Metsade majandamine ja metsade kaitsmine on ühes ministeeriumis

LAHENDUSETTEPANEK Metsanduse 2021-2030 arengukavasse.

Metsandussektorit mõjutavate otsuste ettevalmistamisel kaasatakse esindajaid seonduvatest ministeeriumitest (rahandusministeerium, majandusministeerium, maaeluministeerium ja teised) ja erinevate huvirühmade esindajaid.

Selgitus mida ja kuidas see lahendab: Metsandust võiks edaspidigi kureerida vaid üks ministeerium, kuid juba metsandust mõjutavate otsuste teostamise algfaasi tuleks kaasata ka teiste ministeeriumite ametnikke või siis majanduslike ja sotsiaalsete huvide esindajaid. Praegu on mõnede otsuste puhul teistele ministeeriumitele jäänud vaid kooskõlastamisroll. Näiteks kümnetel tuhandetel hektaritel majandustegevuse keelamine seni pidevalt majandatud riigimetsa aladel, kus range kaitseala komisjoni koosseisus puuduvad metsandustöötajate ja metsatööstuste esindajad või ametnikud näiteks majandus -või rahandusministeeriumist. Positiivne näide on aga metsanduse arengukava koostamine, kus juba algfaasist on esindatud ka teiste ministeeriumite esindajad ja erinevate huvirühmade esindajad.